

Golggotmánu 23. b. 2024
—njukčamánu 16. b. 2025

Guorrat násttiid luottaid—Britta Marakatt-Labba sággon máilmmi

Kin dálááiggedáidaga
dávvirvuorkkás Gironis

Guorrat násttiid luottaid—Britta Marakatt-Labba sággon máilmmi

Bargguiguin nugo *Garjját*, *Girdi noaidit* ja *Historjá*, Britta Marakatt-Labba muitala rikkis ja poehtalaš muitalus Eurohpá nannáma áidna eamiálbmoga sámiiid, kultuvrralaš ja eatnamiid ovddas rahčamušaid birra. Čájáhus *Guorrat násttiid luottaid—Britta Marakatt-Labba sággon máilmmi* lea dáiddára vuosttas stuora muittašeddji čájáhus, sihke Sámis ja Ruotas. Badjel guhttalogi dáidaga, ráhkaduvvon mannan vihttalogi jagi siste, muitalit su áidnalunddot vuogis duddjot sákkaldagaiguin, applikašuvnnaiguin, báidnimiin ja dušše buhtis dinggain, muitalan dihte muitalusaid, maidda laktá iežas vásáhusaid, báikkálaš eareliiggánvuoda ja máilmmiviidosas heahtediliid.

Vihttalogi jagi juo, lea Britta Marakatt-Labba, gii lea riegádan Ađevuomis ja orru Badje-Sohpparis, goappašat Giron gielddas Ruota bealde Sámi, leamaš okta Sámi njunušdáiddáriin. Son máidno beaivválaš doaimmain ja politihkalaš áigodagain, historjjálaš dáhphusain ja mytologalaš fearániin. Máttaráhku govus, geas lea ladjogahpir, mii lei dábálaš davvi- ja nuortalaš sámii guovlluin dassázii go gildojuvvui girkus 1800-logus, geardduhuvvo. Muhtimin baicce dáiddár fas muitala muitalusaidis deaddilemiiguin ja bácciiguin, dahje vaikkoba installašuvnnaiguin. Dego luodis ge, muitalusain ii leat álgu iige loahppa. Viiddes duottareatnamat dávjá doibmet duogázin dárkilis dáhphusaide, maid son ovdanbuktá govastis. Ovttain dain vuosttas jearahallamiin, son deattuhii ahte ieš tekstiila lea juoga maid johtti ja boazosámi álbmot válde mielde jahkásaš johtáladdamiin. Tekstiillat, mat otná beaivvi ge leat álkit bordit ja geahppasat guoddit. Su tekstiillat dasa nala vel bohtet luondus—luondus dat duodaige leat vuolgán.

Beakkán dáidda *Historjá* (2004–2007), mii lea guokteloginjeallje mehtera guhkki, lea oaidnin ládje Girona gávpotviesu váimmuslanjas. Gávpotviesus lea maiddá Kin Dálááigge

dávvirvuorká. Álgoálggus ráhkaduvvon UiT Norgga árkalaš universitehtii Romssas, dát epihkalaš sággun oačui ollu fuomášumi Documenta 12 čájáhusas, Kasselis 2017. Beroštupmi su dáidagii ii leat unnon dan rájis, dán duodaštit bovdehusat sajáiduvvan lávddiide dego Venedig Biennale, Ikon Gallery in Birmingham, South Alberta Art Gallery in Lethbridge ja Museu de arte de São Paulo (MASP). Son lea maiddá vuostaiváldán mánngaid bálkkašumiid, medáljaid ja iežá duodaštusaid. Lassin lea vel váldorávdnjedokumentára, *Historjá—Stitches for Sápmi*, mii bođii 2022, dáiddára ja su barggu birra.

Goitge, vuosttas 40 jagi bargoeallimis su dáidda vuosehuvvui lávddiin, maid máilmmi dáiddabirrasat eai árvvus atnán. Riegádan boazosámi vehkii 1951:s, Marakatt-Labba dáiddabálggis lea mannan Sunderby álbmotallaskuvlla, Davvi-Ruotas, bokte, ja dasto dáidda- ja designallaskuvlii (HDK) Göteborgas. Dan manjá son barggai oahpadeaddjin Kárášjogas, ja doalai mánngaid unnit čájáhusaid Norgga ja Ruota bealde Sámi. Nu ledje ge maiddá gielddadási ja báikkálaš ásašusat, mat háhke su bargguid, ovdalii go riikkadási dávvirvuorkkáid čoakkáldagat. Olu organisašuvnnat, mat bovdejedje su searvat, ledje sámii. Seamma ládje leat dat čállit ja kuráhtorat, geat leat eanemusat beroštuvvan su dáidagis dábálaččat leamaš olggobealde váldorávnnji, ja baicce fuomášuhtán eamiálbmogiid, nissondáidaga ja duoji ja sámii duoji. Manjit áiggi son oidnogođii lulli Fennoskándias, Kanadas, Japanis ja ollu iežá riikkain, ja de loahpas, Kasselis ja Venedigas, dálá áigge dáiddamáilmmi áibbas alimus birrasiin.

Sámi vássánaigi, dálááigi ja boahhteáigi ja sámii álbmot leat čadat leamaš guovddázis, man birra visot lea jorggistan su tekstiilamáilmmis. *Historjá* ovdamearkka dihte, lea muitalus sámii historjjás, mytologiijas ja dálá eallimis. Dat lea iešmearrideami čehppodaga duodaštus, seammás go dat maiddá lea čáppaduoji duodaštus ja konseptuála ladni. Oasis dáidagis leat namat dego

Njuovvan, Morihan ja Muohtti, ja nubbi oassi muitala olbmui, oktasaš bargguid siste nugo ságastallamiin, čoahkkimiin ja šiehtadallamiin. Goalmmat oassi fas čujuha eallima vuoiŋnalašvuhii, ja daid namat leat dakkárat go Máilmmiávus, Ruohhtasat ja Rumbodearpasat. Son dávjá čujuha guovtti máilbmái, nuppe bealis sámi máilbmái ja nuppe bealis fas váldoservvodahkii, muhto maiddá min máilbmái eatnama nalde ja daid ilmmiide, mat gávdnojit min vuolde ja min badjelis.

Rasisttalaš badjelgeahččan sámiid vuostá, maid dat nu gohčoduvvon nállebiologat čadahedje 1900-logu álggus, go bággejedje ollu olbmuid vealaheaddji gorutmihhtemiidda ja govvemii, loktejuvvo ovdan bargguin dego Oaiveskálžžut ja Mihtideamit. Fáttat, mat leat šaddan ain dábáleabbon su dujiin, lea minerálaboltun, vumiid čuollan ja dálkkádatroassu. Visot dain lea čielga oktavuohta boazosámiid beaivválaš eallimii, ovdamearkka dihte heajos guohtumiid olis, go rievdadeaddji temperatuvrrat dagahit gertniid, ceviid, cugŋuid. Girona ruvke, máilmmi stuorámus eananvuolruovderuvke, ja dan garra váikkuhus olbmuide, geat orrot ja barget dan guovllus, geardduhuvvo ohpit.

Marakatt-Labba govvagiella lea ean̄kil, muhtin muddui naiiva, muhtin muddui abstrákta. Hámit ilbmet várrogasat duogázis, ja eanaš bargguid láskuvuohta čalmmustahtta dáidagiid epihkalaš iešvuoda. Seammás juohke bargu bovde lagas geahčastahkii—geahčči fertet leat áicil. Juohke barggus leat miellagiddevaš bienat, main leat geasuheaddji ávdnasat, ja main vuhtto duddjonmokta, vaikko vel dat ovddastit áddjás ja gáibideaddji proseassa. Mohkádat, jorbadasaid ráhkadeapmi, lea guovddázis sámi kultuvrras ja nu maiddá su barggus; mii oaidnit daid lávuin, árraniin, reahpeniin, gárddiin ja oadđinsajiin, earet iežá. Son ieš maiddá riegádii dakkár jorbadasas, lávus, čakčajohtimis Norggabeale geasseeatnamiin dálveeatnamiidda Ruota bealde. Árbevirolaččat sámiin eai leat

dávvirat, main leat bastilis čieget, danin go ráidduid soahpá buoremusat bordit jorba lihtiiguin ja dávviriguin. Son lea čadaáiggi hástalan sajáiduvvan ipmárdusaid das, mii lea guovddáš ja doaresbealli, ja man ovddas gánnáha rahčat, ii dušše iežas dihte olmmožin ja dáiddárin, muhto maiddá dáidaga dihte ollislaččat.

Lea mávssolaš geahčadit su dáiddalaš bálga ovttas su dáiddárguimmiiguin Synnøve Perseniin ja Hans Ragnar Mathiseniin/Elle Hånssein, geat maiddá searvvaiga Documenta 14. Go Persen lea eanemusat vuolgahan abstrákta govvagiella ja hábmen Sámi leavgga, de Mathisen/Elle Hånsa lea ruoktot váldán gova Sámis, kárttáiguin main leat sámi báikenamat ja jorggu geográfalaš geahčanguovllut. Muhto Marakatt-Labba dáiddabálggis maiddá sulastahtta ruottelaš dáiddáriid, dego Berta Hansson (1910–1994) Hammerdalas, oahpaheaddji gii nagodii šaddat ámmátdáiddárin; eahpeformála govvadáiddár Kajsa Zetterquist (r. 1936), gii orru Saltoduoddarii iežas botnjiin Per Addein (1926–2020); ja gironlaš Aili Kangasiin (1924–2000), gean olus leat oaidnán ”durdnosleagilaš Giorgio Morandin, Norrbottenis”. Vaikko dás lea sáhka hirbmat iešguđegelágán dáiddalaš vugiin, dat visot čujuhit eallimii ja eatnamiidda davvi Ruotas ja Norggas. Dasto leat maiddá stuora sámi ovdavázzit dego Johan Turi (1854–1936) ja Nils Nilsson Skum (1872–1951), geaid govat bohccuin duottareatnamiin johtilit buktet Britta Marakatt-Labba ikonografija millii.

Dat ahte Elsa Agélii lei su bagadalli HDK:s Göteborgas ii leat ge mearkkašmeahtun. Lassin sudno ovttaláganvuhii das ahte sággat sosiála diđolaš muitalusaid, Angélii aktiivvalaččat oassálasttii 1970-logus, jahkelogeš mas nuppi báru feminisma gálii ođđa bálgáid sihke Ruotas ja iežá guovlluin, mii iešalddes lei okta Marakatt-Labba lihkostuvvama eavttuin. Dáidaga máilmmis dat feministtalaš ealáskahttin mearkkašii ahte tekstilabarggut šaddet dábáleabbon, muhto maiddá ahte dat ožžo eanet dohkkeheami

ja árvvu. Árbevirolaččat ledje nissondáiddárat eanet beroštuvvan tekstiiladáidagis go dievddut, nugo ovdamearkka dihte avant-garde dáiddárat dego Anni Albers (1899–1994) ja Sonia Delaunay (1885–1979) ja persovdnasurrealista Louise Bourgeois (1911–2010). Ruotas Marakatt-Labba politihkalaš beroštumi sáhtta buohtastahttit Siri Derkertiin (1888–1973) ja Vera Nilssoniin (1888–1979). Goappaš dát nissonat loktiiga jienaideaskka áigeguovdilis, buolli áššiin, ovdamearkka dihte republihkalaš beali doarjumis Spania siskkáldassoadis ja atomavearjjuid vuostá, ja juste dego Marakatt-Labba dáfusge, de ádjánii ovdalگو stuoraservvodat áicái sudno.

Marakatt-Labba dáidaga leat diehttelasat su vásáhusat hábmen, bajásšattadettiin guovdu sámi kultuvrra. Nuorravuoda rájis lea son duddjon; gávttiid ja iežá biktasiid, dinggas ja sasttis. Gitta 1980-gaskamuttu rájis, leaba soai botnjiinis, gii lea boazosápmelaš, orron Badje-Sohpparis, sullii 30 gilomehtera eret su ruovttogiláži. Kreatiivvalaš bargguid lassin lea son ángiruššan maiddá politihkalaš áššiin. Earet dan ahte son lei oassin sámi dáiddárjoavkkus, Mázejoavkkus, mii ásahuvvui 1979:s, son maiddá oassálasttii manjit jagiid daid nu gohčoduvvon Álttávuostálastimiin, Guovdageain-Álttáeanu dulvadeami vuostá, mii uhkidii čázevuollái bidjat orohagaid ja boazoguohtuneatnamiid. Son maiddá veahkehii ruhtadit Sámi Dáidda Searvvi (SDS) Johkamohkis 1979:s,¹ ja čohkkái dan stivrras gitta 1984² rádjái. Nu ládje lea infrastruktuvrra ovdánahttin, mii sáhtii čalmmustahttit sámi dáidaga stuorit geahččibirrasiin, roahkka oassin su árbbis. Dasa lassin lea son vel váldán ovddasvástádusa sámi árbbis, ealahusain, kultuvrras ja maiddá dáiddasuorggis obbalaččat, son lea ovdamearkka dihte čohkkáhan Sámi riikkasearvvi stivrras ja Ruota dáiddáriid riikkasearvvi stivrras.

1 Gč. Susanne Hætta ja Katya Garcia-Antón (doaimm.) Mázejoavku: Indigenous Collectivity and Art, Office for Contemporary Art Norway & DAT AS, 2020

2 Ibid.

Son lea ovddeš oahpaheaddji, gean váibmoášši lea ahte dáidda galgá olahit nu ollu olbmuid go vejolaš, maiddá daidda, geat orrot boaittobealeguovlluin. Son deattuha man dehálaš lea doaimmahit ja vuosehit dáidaga báikkálaččat, gos dáidda- ja duddjonárbevierru lea nanus vel otná beaivvi ge. Sihke su ruovttoguovllu olbmot ja sámi duodji leat dehálaš gáldut su kreatiivvalašvuhtii, nugo su iežas čájáhus Girona boares gávpotviesus 2012:s vuosehii, maid báikkálaš amatevradáiddasearvi lágidii. Leahkit oassin gironnisoniid dáiddasearvvis Koncentrat lea čielgasit leamaš seamma árvosaš sutnje dego bargat dáidaga stuora guovddážiin. Oktiibuot lea politihkalaš beroštupmi ja searveallin leamaš čadaáigge doalli su eallimis rávesolmmožin, nu maiddá manjit áiggi go son lea oassálastán miellačájáhusain oljjoboahkkuma vuostá árktaš guovlluin, ja dálkkádatvuoiggalašvuoda doarjumis.

Historjá loktaneami rámálmavuhtii ja Marakatt-Labba barggu beaggima miehtá máilmmi ferte ipmirdit sámi dáidaga ja kultuvrra morráneami olis, mii fasttain lea oassin fámoláš, máilmmiviidosaš dekoloniála vuoiggalašvuoda lihkadusas, mii lea ovdánan 2000-logus. Dát lihkadus lea vuolgán eamiálbmogiid rivttiid, historjá ja kultuvrra rahčama ovddas, ja maiddá sin eatnamiid, álgoávdnasiid ja iežá luondduresurssaid ovddas. Prošeavttat nugo ruvkket, bieggamillopárkkat ja vumiid čuollan leatge duodain eanet dábálaččat su ođđasit bargguin, nugo maiddá dálkkádatrievdamat, mat garrasit čuhcet sámi eallimii davvin. Muhto su sajádaga boadusin, leat dal ođđa buolvva sámi dáiddárat oassin sihke nátionála ja riikkaidgaskasaš oktavuodain. Dán duodašta sámi oasseváldin 2022 Venedig Biennalas, gos dat nu gohčoduvvon Sámi lávdi lei oassin Davviriikkaid lávddis dan jagi, ja sámi arkiteavtta Joar Nango oktasá ovdanbuktin Venedig Biennalas Arkitektuvrras 2023.

Buot ovddemusat su bargu ii lean oassin morráneamis—dat lea maiddá veahkkin vuolgahan dan. Su bargguin—mat leat

dihtolágan ráhkisvuoda barggut—son dahká Sámi vuolggasadjin, man sajis sáhtta geahčadit máilmmi. Loahpaloahpas ártalaš guovlluin dat ollu min áiggi válđočuolmmat bohtet ovdan: dálkkádatroassu dovdo eanemusat dáppe, ja álgoávdnasiid roggan lassána sakka, dan nu gohčoduvvon ruoná nuppástusa boadusin, mii bahkke eamiálbmogiid eananrivttiid ja eallinvugiid nala. Sin dološ oaidnu, ahte eatnamat leat luoikkas ja ahte lea geatnegasvuohta doalahit luonddubirrasa dássálasvuoda, ii boade ollenge oktii dálá diliin, mas dát dássálasvuohta rihkkojuvvo. Muhtin *Historjjá* figuvrrain leat alit gahpirat, ivdni mii dáiddára ruovttoguovlluin ovddasta morraša; mii dáhpáhuvvá sámi kultuvrrain? Planehtain? Šattut ja ealibat ságastit olbmuiquin, muhto jearaldat lea, gii guldala?

Maria Lind

Oassin čájáhusas lágiduvvo logaldallan- ja ságastallanráidu, Britta Marakatt-Labba dáidaga fáttaid ja jearaldagaid vuodul. Fáttat mat loktejuvvojit leat earet iežá, got dálkkádatrievdan ja bieggafápmu váikkuha boazoealáhussii, ja ruvkeealáhusa čuozahehusat sámi eallimii. Dát logaldallanráidu lea ovttasbargu Arne Mülleriin, gii lea guorahalli journalista ja čáli Ubmis, ja ABF, Bargiid oahpahuslihtuin.

Mánja báikkis Norrbottenis lágiduvvojit dáhpáhusat oassin čájáhusas, Britta Marakatt-Labba bargguid olis, mat fas leat čađaáigge oaidnin ládje. Dát báikkat leat Jiellevárri, Johkamohkki ja Julevu.

Oslo Nationálmusea dat vuos vuolggahii čájáhusa, ovttasbargun Kin dáládáidaga dávvirvuorkkain Gironis, ja Moderna Museain Stockholmmas. Čájáhus lea leamaš oaidnin ládje 2024 giđa ja geasi Oslos. Čájáhus Kinas lea ođastahttojuvvon ja gohčoduvvo *Guorrat násttiid luottaidda—Britta Marakatt-Labba Sággon Máilmmi*.

Dáiddačilgehusat

1. *Historjá 2004–2007*

24 mehtera guhkkosaš, ja 40 cm govdošaš tekstiilabargu *Historjá* Britta Marakatt-Labbas, lea sággojuvvon mitalus sámi historjjás, mytologiijas ja dálá eallimis. Dat dingojuvvui KORO:s (Norgga almmolaš dáidda), UiT Norgga ártalaš universitehtii Romssas 2003:s, ja ádjánii vihtta jagi válbmet. Bargu muhtimin válđdáhlojuvvo dálá veršuvdnan 1000-logu beakkán Bayeux tapestryin. Muhto Bayeux tapestry čájeha gonagas William vuollálasti vuoittu garra Hasting doarus 1066:s, ja *Historjá* fas mitala koloniserejuvvon sámi álbmoga mitalusa don doloža rájis otnáži. Seammás dat čuovvu dán guovllu gávccii jagiáiggi ja ealuid ja boazosámiid johtáladdama Ruota beale vuvddiin, duoddariidda ja Norggabeale mearariikii.

Mitalus álgá dološ vuvddiin, mas oidnojit Sáráhkka, Uksáhkka ja Juoksáhkka, geat leat sahkanemi, goađu ja bivddu áhkát, ja mitalusa galgá guorrat vuostebeaivái. Sogiid siste áhkáid guoibmin leat máttaráhkuid sielut, main juohke ovttas lea rukses ládjogahpir, sámi čoarvegahpir, maid girku gildii 1800-logus. Dáiddára iežas ikonográfaijas ládjogahpir ovddasta givrodaga, mihášvuoda ja magihkalašvuoda. Juo dás lea stoahkan litna vuoduin, man vilges liinnis čáhppájit ja vielgájit dingabinnát ovttas guhkes vilges sákkaldagaiguin, mat dagahit muorramáddagiid ja čáhppes sávnjit fas dagahit ovssiid. Vilges liidni iešladdes doaibmá sihke muohtan eatnamis ja vilges albmin. Eallit—rieban ja moadde biertna, soames sarva ja geatkkat, golbma albasa ja návdevalvi—čuvvot čuoigi olmmošjoavkku, main leat sámi gárvvut. Dain leat sáittit, juovssat ja njuolat ja dat bivdet gottiid, dego dološ sámit dahke ovdal go álge bohccostallat. Dasto čuvvot čieža giereshearggi, mat gesset olbmuid ja gálvvuid, dego johttisápmelaččat go álge čuvvudit ealuid johtáladdama.

Fiinna ullosákkaldagat dovnot geahčči guorrat guhkkolas gova, mas leat vel eanet gieresráiddut—stuora sápmelašjoavku lea johtime olgešbealis gurutbeali guvlui, juste dego eallu mii álo bálgá vuostebeaivái gárddis. Sákkaldagat leat suohkadat go dat dagahit eliid, olbmuid ja lávuid, ja njárbadit go dagahit suovaid, mat loktanit lávuin, muohhti ja áiddiid. Dán muttus Marakatt-Labba mitalusas, ihtet muhtin olbmot skohteriid nalde, nugo duohtamáilmmis dahke 1970-logus, ain jođus gurut guvlui, dahje boazosámiid eallimis, jođus Ruota beale vuovddiin giđđat Norgga beallái, gos geasseláidumat leat. Njealji rátkkagárddis bálget ealut ovdal go dálvesiiddaid dahket. Stuora eallu luoitáda duoddaris, várreluohká vulos, alit eanuid guoras, mearragáddái gos dat vudjet guollefatnasiid ja guollejilliid meaddel. Dát lea mearrasámiid ruoktu, geaid dološ guovlu lea Norgga beale riddu. Vealu ruoná sákkaldagat ovddastit suinniid, mat láddjejuvvojit ja goikaduvvojit háššuin, gusat guhtot giettis ja iežá gusat fas leat návehis. Dát čujuha verddevuhtii, ja dáiddára veagas ledje ge verddet, geaid luhtte orro, sihke Norgga ja Ruota bealde Sámi, nugo ollu iežá sámi veagain ledje.

Dasto rievdá govus heahkkat: olmmošjoavku, main leat soappit gieđain lahkoniid buolli girku, man guoras lea stuibmi. Guovttis guoddiba áksuid, maiguin heakkahuhtá olbmo, ja unna rukses sákkaldagat mannet gorudii ja luovos oaivái, oaiveskálžžuid ja risttaid guoras girkoeatnamis. Dát čujuha Guovdageainnu dáhpáhusaide, 1852:s, go sápmelašjoavku fallehii Norgga eiseválddiid ovddasteddjiid, ja bullehedje báikkálaš gávppi ja godde báhpá ja gávpeolbmá. Golmmas dán vuostálastiin dubmejuvvojedje áiggi mielde jápmimii, ja sis čuolastedje oivviid. Marakatt-Labba dulkomis lea girku mii buollá, ásaš mii lea leamaš okta sámiid váldovealaheddjiin.

Iežá dehálaš sámi lihkadus lei Guovdageain-Áltáeanu dulvadeami vuostálastin 1980-jagiin, maidda dáiddár searvvai aktiivvalaččat, man boadusin šattai Norgga beale Sámedikki vuodđudeapmi 1989:s,

ja man lávu lágán huksehus maiddá govviduvvo guoras. Vaikko Sámediggi lea stáhtaásahus, mas ii leat duohta fápmu, de dat goitge mearkkaša duođašteami ja muhtin váikkuhusvejolašvuoda sámiide. Mitalus joatká čoarvečomain, bálvvosbáikkiin, ja golmmai áhkáin, geat buolvvastallet sieiddi ovddas. Sii rohkadallet ja oaffaruššet sámi kultuvrra njuolggusvuodaid ovddas ja eatnamiid suddjema ja seailluheami ovddas. Guovddášipmárdus sámiide leage jur dat, ahte ii galgga atnit dahje váldit eanet go maid dárbbáša. Dát govus, buolvvastalli áhkáiguin merke *Historjjá* vuosttas oasi loahpa, ja das rievdá maid govus sihke odđa liidnevuoduin ja iežá lágán govusvuoinnain.

Nugo visot *Historjjá* oasit ge, čuovvovaš oassi bovde geahčči geahčadit lahka, go leat ollu áššit áicat. Ovdamearkka dihte njeallje suohkadit sággojuvvon čáhpes beatnaga, ja vilges ja fiskes násttit, mat leat ráhkaduvvon nu ládje ahte go oasit leat báidnojuvvon čáhpesalihin, de dáiddár lea seastán unna bastilisravddat vilges dielkkuid, maid siste fas leat fiskes dilkkožat. Dál boahtit gomuvuhtii. Doppe lea niibi, bismárat, sáiti ja báhti, ja maiddá sánit davvisámegillii, dáiddára eatnigillii. Dolin sámis máhtte mátkkoštit seavdnjadis skábman, násttiid vehkiin, mat čájehedje geainnu, ja mánoheabis mii čuvгии johtolaga. Čuovvovaš oasi nalde lea goavdá hámádat laktojuvvon fiskadiin, goavddis mii lei dehálaš dávvir sámi kultuvrras, ja man sasttis dábálaččat ledje govvosat. Dás dáiddár lea ráhkadan iežas symbolismma, ovdamearkka dihte njealljenuppelohká olbmo, geat gehččet nástealmmi ja geaid speajalgovva oidno sin vuolde, muhto ivnniid haga. Dát leat sin vástagat vuolit ilmmis, okta sámi golmma ilmmis. Juohke olbmos lea dakkár vástta vuolit ilmmis, mii speadjalastá su sielu. Nubbi goavddeshámádagas lea eallu, man njunnohis leat gappat, ja guokte čadačuovgi lávu, man nuppi bealde leat mánát, geat juhket njeallje oadđinsaji, ja nuppi bealde fas dolla ja duorggat. Dás mii čuovvut mánáid dilálašvuhtii, geat loahpageahčen 1800-logu ja ovddos šadde

čiežajahkásažžan vuolgit galbma goahteskuvllaide. Mañibus ledje internáhttaskuvllat geatnegahtton johttisámi mánáide, ii dáiddár ja eaige oarbinatge beassan das, ja dat ledje dávjá guhkkin eret mánáid veagain.

Luonddu ipmašiid imašteapmi lea oassin sámi kultuvrras, ja boahdá ovdan govvosis, mas olles olmmošjoavku bálddalaga čohkkáhit vilges gávddi vuolde, mii ovddasta earenomáš almmálaš dáhpáhusa. Sii leat lokten oivviid ja gehččet nástealmmi. Dákkár luondduipmašiid árvvusatin láve buvttadit máidnasiid ja govvosiid, jur juste dego Marakatt-Labba iežasge barggut. Nu ládje son váldá oasi nanu árbevierus, mii eanemusat lea seilon njálmmálaččat ja juoigama bokte. Sátneláskkut ja mánáid stoahkan lea maiddá *Historjá* mitalusa oassin; golmma lávu ovddabealde, main suovva loktana reahpenis, leat mánát, geat eai jeagat rávesolbmó rávvagiid, ahte ii galgga bilkidit guovssahasa, amas válddahallat dasa.

Historjá mañemus oasis oidno várri, mas muohta suddá, ja gos stállu, myhtalaš olmmái gii lea valli muhto jorbbas ja doalvu bahás mánáid, guoddá máná sealggis. Soai guorraba vel ovtta ealu jollasa, mii manná guokte stuora alit rieggá lusa. Dego guokte lávu oidnojuvvon bajil, duorggat ja olbmot oadđinsajiin loaidduš, leat goappašiid siste vel nubbi riekkis, main dat golbma áhká fas ilbmet. Okta sikte gurut guvlui juovssain ja njuolain, ja nuppit fas geahččaba goabbat guvlui. Dát láide min dohko gos álggiimet, dološ vuovddis gos áhkát ja mattaráhkut oidnojit. Leat birastan rieggá ja sáhttit fas ođđasit álgit.

2. Guorrat násttiid luottaid III, 2024

Kin:a čájáhus lea luoikan namastis dán dáidagis. Moadde siskkáldas jorbadasaid siste, lea jorbadas mas lea lihkkogabbaheargi, man mañis lea gieres. Muohta ovdanbuktojuvvo sihke vilges liinniin ja njárbes vilges sávnnjiiguin. Čáhppesalit almmis čuvget vihtta fiskes appliserejuvvon nástti. Gierresis lea ráiddát rátnu, mii lea

dábálaš sámi ruovttuin ja mii earet iežá geavahuvvo govččasin. Seammalágán ránut leat maiddá govččasin golmma oadđinsajis, main olbmot ođđet siskkimus jorbadasas, mii sulastahtá lávu maid bajil oaidná. Albmi, čáhci, muohta, ruoktu ja oktonas mátki ihkku, násttiid luottaid guorrame—eallima stuora ja unna áššit darvehuvvon applikašuvnnain, guhkes ja oanehis sákkaldagaiguin ja báidnojuvvon dinggain.

3. Stállu ja golbma oappážaga, 1978

Dohkkáteáhter lea dáiddára eksámenbargu dáiddaduodjeskuvllas HDK Göteborgas, ja dan son dagai 1978:s. Teáhter lea gissojuvvon rukses dingga sisa ja lea lávdi mitalussii Stálu ja golbma oappážaga birra. Giehtadohkát leat ráhkaduuvvon papier machés ja dinggas. Stállu lea myhtalaš olmmái, mii gullá eananvuollái, son lea stuorat ja valli, muhto doalvvuhangálvu ja jorbbas.

4. Riekkis lea dievvan, 1995

Vilges vuodu vuostá, rieggá siste, leat viđas sággojuvvon dego dat livčče girdime. Dievdu ja nisson leaba giehtalaga, golmmas girdet sudno badjel. Guoktásis lea rukses ládjogahpir. Rieggá birra lea asehis alit dingga, man čađa čuovgá rukses nammačálus. Govva lea gorrojuvvon čoahkkái rukses njunnesuorránsávnnjiin. Jorba sázut ja hámit dávjá geardduhuvvojit Marakatt-Labba dáidagiin, nugo sámi kultuvrras muđuige. Dat speadjalastet sihke geardduheaddji áigeipmárdusa ja ahte eanaš dološ sámi dávvirat anihahttivuoda dihte ráhkaduvojede bastilis čiegaid haga.

5. Geassi, 1987

6. Garjját, 1981

Vuosttas gearddi *Garjját* ráhkaduuvui lei 1981:s, ja dát lea okta Marakatt-Labba eanemus dovddus dáidagiin. Goasii njealljelogi jagi mañnel son dagai nuppádis dan, ja dalle lasihii sámi leavgga.

Govva lea Guovdageain-Álttáeanu dulvadeami vuostálastimiid birra, mii gárttai stuora miellačájeheapmin 1980:s, masa dáiddár searvvai ja arresterejuvvui. Nugo visot čáhcefámu huksen Sámis, de dát dulvadeapmi ge sakka galggai váikkuhit ja goaridit sámiid eallima ja kultuvrra, go iežá beroštumiid geažil galge stuora guovllut šaddat čázi vuollái ja eatnoráiggat galge goikat. Gova olgeš bealde oidnojit golbma lávu, maid birra miellačájeheaddjit vuostálastimiin čohkkáhit. Olgeš bealde girdet čáhppes garjját govvi, ja fáhkkestaga dahket gavvaris mohki, ja go lahkoniit miellačájeheaddjiid de dat rivdet poliisan. Poliissat lávkot lávuid lusa ja loktejit eret miellačájeheaddjiid. Eatnu dulvaduvvui, vaikko ledje garra vuostálastimat, de šattai goitge dat álgga mánga reformmii Norgga servvodagas, mii buvttii nannosit vuoigatvuođaid sámiide. Dása gullá Sámedikki ásaheapmi, mii rahppui Kárašjogas 1989:s. Sámediggi galgá nannet sámiid politihkalaš sajádaga ja bargá parlamentáralaš prinsihpaid mielde, muhto das lea ráddjejuvvon fápmu. Sullii guoktelogiduhát sápmelaččas lea jienastanvuoigatvuohta dálá áigge Norggas. Sámi árbevierus leat ellii iežaset iešvuođat, ja olbmuid sáhtta navdit garján go dat bahkkejit olbmuid nala ja rivvot sis.

7. Deattán, 1986

Guovdu njealječiegeat gova lea jorbadas, lávvu oidnojuvvon bajil. Loaidduin leat olbmot oadđime iešguđetge ládje, ráiddát ránut badjelis. Muhtimiin leat juolggat nuppiid oivviid vuostá, nuppit fas veallahit bálddalaga, ja iežat fas buohtalaga. Okta olmmoš veallaha gopmut, nubbi lea čiekčan gokčasa eret. Dat leat oassin deattánis, mas olbmo stuoru snjierát gurgásit uksaráigge sisa ja fallehit sin siskkimus lanja, ii dušše ruovttu muhto oadđinsajiid maid. Árranis leat olbmo rupmahat oivviid ja julggiid haga—snjierát leat daid jursán gaskat. Golbma oaivvi leat bálddalaga.

8. Riegádahttin, 1983

Stuora oassi Marakatt-Labba dáidagiin mitalit boazosámiid beaivválaš eallimis, mas ovdamearkka dihte bohtet ovdan ráidojohtimat, rátkamat, guolásteapmi ja njuovvan. Riegádahttin-nammasaš dáidagis veahkeha sealgeeadni nissona riegádahttit máná. Sii leat lávus, durgejuvvon loaidus, stuora ruovdegievndi guoras. Olggobealde leat mánat ja rávesolbmot, sin duohken alihastet várit ja čáhppá sevdnjes albmi. Biktasiid vuođul orru leamen sáhka riegádahttimis 1900-logu gaskamuttus, ja lea ieš dáiddár, gii riegáda. Son riegádii 1951 čavčča go veahka lei johtime Norggabeale geasseláidumiin.

9. Mátki II, 1989-2021

Mátke nammasaš dáidaga nuppi veršuvnnas mitaluvvo sággamiiguin hávdádusas, girku gurut bealde ja gávttehasjoavku olgeš bealde, geat čuvvot gisttu mas leat lieđdehearvvat, ja man guđas guddet. Joavkkus leat maidái mánat. Lea soapmása mañemuš mátki, guoros hávdi vuordá hávdádusjoavkku ovddas. Runta ráidaras manná nuppi hávdái guoras, man vuođu dievva leat oaiveskálžžut. Moadde rista vuolde leat vel guokte ráidarasa ja unnit olmmošjoavku, mat orrot juoidá geahčadeame. Nu ollu go guoktelogi gisttu devdet olles gova vuolit ravdda, bealis dain leat oaiveskálžžut. Loahppa muittuhit daid oadđinsajiid, maid dáiddár nu dávjá sággá, main leat ráiddát ránut govččas, dego ahte olbmot dain sajiin dušše vuoinnastallet. Olmmošjoavkkus gisttuid guoras deattuhit árgabeaivválašvuođa; guovttis ságastallaba, okta lohka aviissa ja guovttis fas geahčadeaba rukses dávvara—eallima losimus bottut leat álo lahka eallima lotkes mátkkis.

10. Bestojuvvon, 1985

Vilges duovdagiin, gos guovllut leat merkejuvvon soppiiguin lea čuoigi čegnen vearu máksima dihte.

11. *Namakeahtta, 1987-88*

Dát dáidda lea okta čájáhusa stuorimusain. Gova váimmus lea gárdi vilges eatnamiin, mas lea sihke sággojuvvon ja appliserejuvvon albmi bajábealde. Gárddis bálget bohccot beaivvi vuostá, nugo lávejit ge ja siskkobealde dan rieggá olbmot čuiget ja vudjet skohtera. Gárddi olggobealde gessodit muhtimat herggiin ja iežát čohkkájit gierresiin. Juohke sajis ruhttet beatnagat. Juohke ealli, olmmoš ja skohter lea sággojuvvon iežas áidnalunddot ládje, iežas neaguin. Gabba buktá árbevieru mielde lihku ja unnit gárddis lea jur gabbaeallu. Muhtimat darvehuvvojit suohpaniin. Áššit ovdanbuktojit dárkilit go dáiddár muitala dálverátkamiid birra, go stuora ealuid rátket ja dahket siiddaid.

12. *Guolásteapmi, 1984*

Stuorimus oasi dán veallu govas deavdá alit diŋga, masa lea asehise vilges diŋga vel lassin appliserejuvvon, dego fierbmi. Vanccas čáhcegierragis čohkkáhit guolásteaddjit ieža. Čuvgesránes appliserejuvvon almmi vuostá allánit čáhppesránes várit.

13. *Guolásteapmi II, 2009*

14. *Guolásteaddjit, 1982*

Dáidda 1982 rájis vuoseha vihtta sággojuvvon rávesolbmo ja ovttá máná, geat guolástit, muhtimat gehččet. Luossabivdu lea don doloža rájis leamaš oassin sámi eallimis ja biebmodábiin. Guhká sii mákse vearu Ruota ruvdnui maiddá goikeluosain. Dás rukses luosat vudjet eanus ja merrii. Albmi lea okta stuora appliserejuvvon diŋga, muhto eanan lea govviduvvon suhkkes sákkaldagaiguin, vuohki maid dáiddár maŋŋil heaittihii ja álggii guođdit stuorit osiid ollát sákkakeahtta.

15. *Fierbmun*

Guolásteapmi lea sággojuvvon suhkkes ulloláiggiin, nugo dáiddár dagai dávjá álggus iežas dáiddabálgás. Guokte olbmo leat vanccas,

nubbi suhká ja nubbi iská fierpmi. Duogázis allánit ránes várit—vilges liidni ovddasta muohttaga. Čáhppesalit čázis vudjet rukses luosat, oavvit ovttá guvlui.

16. *Girdi noaidit, 1986*

Girdi noaidit bodii dušše moadde jagi maŋŋil daid stuora vuosttildemiid Guovdageain-Álttáeanu dulvadeami vuostá, Norgga bealde Sámi. Marakatt-Labba lei ieš sakka oasálaš ja lei mielde čohkkáhanvuostálastimis Savvonis, gosa gohččo guokteduhát poliissa bissehandihte vuosttildeami. Su govas luitet noaidit sággojuvvon figuvrraid čáhcai, daid seagis leat mánga poliissa. Doppe leat maiddá moadde snjierá. Snjierát ihtet moatti barggus ja ovddastit dan mii lea muoseheapme, ráddjemeahttun ja lusttuheapme.

17. *Báddedánsun, 1988*

Alihin báidnojuvvon duogáza vuostá oaidnit guokte sággojuvvon álás nissona, geat doallaba goabbat guoimmiska giedaid ja vázziba bátti nalde, guhkkin badjelis eatnama. Bátti gurut geaži dollet vilges lottit, ja olgeš geaži fas dollet čáhpes lottit, main leat čuovgi vilges čálmmat. Rokkis eatnamis, mii lea ráhkaduvvon applikašuvnnain, lea goalmmat nisson. Čáhpes lottit čohkkáhit guoras, dego ruvttogusat, mat vurdet biepmu. Leago okta nissoniin leamaš ilá roahkkat ja gahččan? Dáiddár čehpet atná iešguđege ivnniid ja iešguđegelágán diŋggaid ja almmi mánggalágán báidnima, ráhkadandihte ealli duogáza dramáhtalaš dáhpáhussii.

18. *Ordarádji, 2022*

Dás lea vilges silki veahá roavvásit go iežá bargguin. Alihin ja ruonán báidnojuvvon oasit šaddet aseheabbon ravddain, ja dahket sumu govvosa. Ovddabealde sázu, mas leat čáhpesvilges álás muorramáddagat ihtet suodjeáhkáid oavvit, rukses ládjogahpiriiddisetguin. Muhtimat jur oidnostit muorramáddagiid siste, guoktásis lea šávká, mas njealje čiega. Dat adnojuvvo ovddemusat Guovdageainnu, Eanodaga ja Ohcejoga guovlluin.

19. Johtolat, 1998

Dát lea okta mánngga dáidagis, mii vuoseha gieresráidduid, nu go árbevierru lei ovdal go muohtaskohter válđojuvvui atnui 1970-logus. Vilges dínge šaddá muohtan, man vuostá sággojuvvon olbmot ja bohccot čáhppájit. Badjelis lea albmi dahkkon alit appliserejuvvon dínngas. Boazosámit johtáladdet čađat guohtuneatnamiid, njuovvanbáikkiid, guottetbáikkiid ja mearkunbáikkiid gaskkas. Marakatt-Labba dáidagis deattuhuvvo johttisámiid johtolat dáidagiid guhkkolas hámis.

20. Guođoheaddjit, 2009

Vilges vuodđu govvida muohttaga go nieida Márjá iežas alit biktasiin, riide sisa govvi hearggi nalde, maid Josef láide. Son čuoigá ja sus lea šávká oaivvis. Gova guovddážis oidno bárre fas, ja de leaba manname goahtái. Doppe oidnosta njuoratmánna ja olggobealde, fiskes nástti vuolde buolvvastallet golmmas, geat geigejit attáldagaid. Dat leat bohtán govvi olgeš bealde, ealu olis ja sii čuigot nástti guvlui. Dás atná dáiddár nu gohčoduvvon simultána succesiovnna, iežá sániiguin mánge dáhphusa seamma mitalusas ovdanbuktojuvvojit oktanis, ja klassihkalaš risttalaš motiivvaid; Jesusa riegeadeapmi ja golbma viisá. Sámi eallin šaddá lávdin ovttá oarjemáilmmi kultuvrra deháleamos mitalusaide.

21. Ofelaš, 2022–23

Gasku appliserejuvvon alit rieggá leat vihtta fiskes nástti ja logenáre oaivvi. Muhtimiin leat sámi gahpirat, ja iežáin fas ceaggájit vuovttat mannos. Oassi goavdá fiskes hámadagas lea appliserejuvvon vilges dínge nala, ráddjejeaddjin. Sihke olggobealde ja siskkobeaide hámadaga leat eanjkilis čáhppesvilges muorramáddagat, maid speajalgovva oidno daid vuolde, govvádus vuolit máilmmis. Dat geat leat bajimusas rieggás orrot dego ofelaččat láideme nuppi joavkku, mat leat muorragierragiid badjelis.

22. Buot dobbelis I, 2022

Buot dobbelis I nammasaš dáidda lea ovdamearka das, got Marakatt-Labba, lassin visot govvidemiide sámiid beaivválaš eallimis bohccuiguin ja hástalisaiguin minerálaroggamiiguin, vuovdečuollamiiguin ja globála dálkkádatliegganemiin, muhtimin vel mitala vuoinnalašvuodas. Stuorit alit appliserejuvvon riekkis, man birra leat aseheappo čuvgesalit tekstiilabiehkkit, mat dahket vel moadde rieggá, muittuhit nástealmmi, mas leat asehis vilges silkebalvvat. Kosmos, man guoras lea unnit jorbadas, mas durgejuvvon loaiddut, čáhppes árppuin sággojuvvon. Loaidduid gaskkas leat oaivvit, main leat máttaráhkuid alit ja rukses ládjogahpirat birra nuppi alit rieggá. Dat lea alit, ja dego Historjá loahpasge, dan siste lea aktonas máttaráhkku, mii geahččá gurut guvlui. Leago mitalus sivdnádusa birra, man goavdá hámadat birasta bajimusas govvas?

23. Boatkanan johtolat, 2022

Nugo ollu iežá barggut mañemus logijagis ge, de Boatkanan johtolat mitala boazosámiid váttisvuodain, mat bohtet ruvkealáhusas, bieggafápmoealáhusas ja stuora vuovdealáhusas. Jur dát botkejit ge johtolagaid, go eatnamat mat árbevirolaččat leat geavahuvvon johtingeaidnun válđojuvvojit atnui iežá doaimmaid dihte. Gironis leat Leaváža ja Gapná čearut, mat lea sakka váikkuhuvvon. Guovtti ruvkevári hámadaga ovddas ruvgalit gappat, ja mañemusas heargevuoddji gierresiin. Muoraid siste oidnostit máttaráhkut rukses ládjogahpiriiguin. Ruvkeváriid gaskkas lea fiskes čuovga ja dan badjelis čáhppes loddedoahkki. Dás dáiddár seaguha sággama ja applikašuvnnaid, guhkes ja unna sávnnjiid, guoros ja sággojuvvon sajiid.

24. Biras ii vuordde, 2019

Duogáš dán govvas lea báidnojuvvon iešguđetge sevdnjesalit ja ruoná ivnniiguin, juoga mii dáiddárii lea oalle hárvenaš. Gabbaeallu ruohtta gurutguvlui soahkevuopmái, gos máttaráhkut

ládjogahpiriiguin oidnostallet máddagiid gaskkas. Visot leat jorgalan oivviideaset eret guhtet guoimmis. Eanus mii oidno ovddabealde ihtet sin oaivvit, juohkehaččas njunni cuoigu gurut guvlui. Bajimusas oidno LKAB-ruvke sággon hámádat, doaibma mii viidána, muhto biras ii vuordde jus dat ja sámiiid eallineavttut galget seailut.

25. Devdon vávnnat, 2022

Dán motiivva lea dábálaš oaidnit Gironis davás riikkaráji vuostá—golgi ráidu čáhpes ruovderattevávnnaguin, dievva ruovdemálmmain, ovddabealde ruvkke dovddus ráhppahámi. LKAB:s leat sullii čuođi vávnnu, mat leat čadat jođus, dat vudjet málbmageainnu riikkarádjái ja viidáseappot Áhkánjargii. Dát gaska lea Ruota eanemusat vuddjojuvvon ruovderatti, mas leat badjel guoktelogi málbmatoga jándoris, muhto dušše njeallje persovdnatoga.

26. Luossa—Jávrrí man goikkadedje, 2020

27. Bistevas boaldámuš: jeagil, 2022-23

Jeagil lea bargu mii gullá iežá bargguide, main duogáštekstiilla struktuvra ihtá čielgasit ja motiivvas leat dušše moadde áidnaha. Dás lea sáhkan šerresalit báidnojuvvon dinggas gasku, ja vuolleravddas heargeráidu, mas njeallje gierresa. Leat dušše gappat, mat buktet lihku. Daid "boaldámuš" dálvit lea jeagil, mii ovddemusat šaddá beahcevuomis.

28. Máilmmi liegganeapmi II, 2021

Dát mánggageardán applikašuvdna gildá juohkelágán vilges ja alit ivnniiguin ja lea okta dáiddára eanemus abstrákta dáidagiin. Nugo dávjá lávege de lea govva huksejuvvon rieggá birra gasku, dás leat moadde máttaráhku ládjogahperoaivvi mat ráhkadit guovddáža. Daid lahka lea juogalágán áidi ja njunnesuorránsávdnjehápmi Jorbadasat mat leat dego moalat, dat mii báhcá go juoga cuvkejuvvo, jotket

badjálaga, dassáži go alit njeallječiegeat birasta visot, dat maidái cuovkanan binnáid hámis. Olles govva lea ráhkaduvvon ollu unna dingabinnáži, moaluin, mat mitalit ahte sihke luondu ja kultuvra cuovkana go máilbmi lieggana.

29. Dáhpáhusat áiggis, 2013

Guokte jagi maŋnel Utøya-goddima, mas olgešekstrema terrorista fasttit gottii čiežalogičieža olbmo, eatnašat sis gurutpolitihkalaš berošteaddji nuorat, dáiddár ráhkadii *Dáhpáhusat áiggis*. Dáidagis leat vihtta dinggabinná, mat heaŋgájit gáhtus ja dahket rieggá man sisa sáhtta mannat ja nu geahčadit goappaš beliid. Ávnnasin leat adnon jáffoseahkat, ráhkaduvvon Duiskkas nuppi máilmmisoađiáiggi, maid dáiddára veahka lonohalle alceset Norgga bealde Sámi, gos sis leat geasseláidumat. Okta dingabinnáin seaggu badjegeažis, dat lea leamaš lávvouvssot. Sággon motiivvaid seagis leat giehtabissut.

30. Giron, 1990

Golmma oasis dáiddár máhccá gávpogii gos lea skuvlla vázzán ja gos ain otne manada. Nugo olu iežá dáidagiin árra 1990-logus, son applisere devkes ivnnat dingabinnáid badjálaga, dávjá guhkes sávnjiiguin ja čađačuovgi ávdnasiiguin ravddain. Nu ládje šaddet muhtin muddui abstrákta govat, nugo dás LKAB ruvke gasku, govviduvvon silbadinggain. Deaddiluvvon bohccohámit ihtet ruvke vuostá ja daid vuolde vudjet rukses luosat eanus. Unna sággojuvvon skohterat, hearggit mat gesset gierresiid ja olbmot mat gessodit herggiin oidnojit gurut oasis, ovttas stuora giehtačálahámat sákkaldagaiguin. Dát gullá oktii olgeš osiin, mii govvida reivve Rádiobálvalusas, mii dán áiggi lea Ruotarádio. Go dát dáidda ráhkaduvvui de buohkat ain mákse TV-liseansadivvaga, muhto jearaldat lea jus sii nuogis raporterejedje sihke ruvkealahusa ja Tjernobyl-lihkohisvuoda váikkuhusain boazosámiide, ja nu maidái sámi kultuvrii.

31. *Uksa, 2012*

Ovttá dáiddára moatti installašuvnnas lea adnon lávu uvssot, mii doalvu dáidagii. Uvssot, mii heanǵa gáhtus lea dugŋojuvvon, ja vuolimusas leat sággamat, nu maiddáí uvssoha duogábealde. Nugo goađis lávege, de árran lea dás nai guovddáži, ja leat guhtta iešgudegeivnnat luonddugeađgi láhttis. Geđggiin leat čállojuvvon sánit ja báikenamat davvisámegillii, earet iežá Sohppar ja johtin. Gasku lea muoldoleajáš. Seainnis guoras leat maiddáí caŋat ja rivja nuppi uvssohii.

32. *Páhkká, 1993*

Maŋnel Tjernobyl lihkohisvuoda 1986 álggii dáiddár dahkat dáidagiid, main ledje reivvet ja páhkat motiivan. Dát vulggii hálus buktit iežas beali ja gulahallat, earenomážit eiseválddiiguin, dan birra got boazoealáhus váikkuhuvvui go mihtidedje alla meriid rádioaktiivvaláš becquerel ávdnasis bohccobierggus maŋnel lihkohisvuoda. Dáidda lea ráhkaduvvon stuorit njeallječiegat dinggaiguin, mat leat appliserejuvvon badjálaga, bajit olgeš čiegas lea stiliserejuvvon poastamearka, man haddi lea logi ruvdno. Muhtin lágán sakka álkiduvvon sággojuvvon čállin gokčá gurutbeale, mas maiddáí bálddalas bohccohámádagat leat deaddiluvvon, nu gohčoduvvon schablon-deaddilemiin.

33. *Ráhkkán, 1996*

Luondduivnnat bumboldiŋgii lea dáiddár appliseren sihke guokte poastamearkka lágán gova, main nuppis oidnosta olmmoš, geas lea ládjogahpir, ja maiddáí oassi mas lea guokte čáhppes hámi, mat muittuhit cuovkanan bihkiid. Gurut bealde duogáži leat guhkes vilges sákkaldagat, mat dolvot jurdagiid abstrákta čállinmállii. Leago reive, mii lea doarrás?

34. *Lodderáidas, 2022*

Čáhppes vuodu vuostá lea sevdnjesalit jorbadas, man siste fas leat guokte jorbadasa. Siskkimus jorbadasas lea nástealbmi, mas stuorit

appliserejuvvon fiskes násttiin lea máttaráhku ládjogahperoaivi gasku. Daid birra leat unna sággojuvvon násttit ja okta stuora násti, appliserejuvvon beaivehápmi, man siste lea nisson ja dievdu gávttiiguin. Dat leaba sággojuvvon suhkkes sákkaldagaiguin, ja orru dego áiguba salastit goabbat guoimmiska. Almmiravdda mielde oidnojit dáhpháhusat sámi eallimis Norgga beale Sámi; heargeráidu ja skohterráidu, mearrasámit geat bivdet rukses luosa, ruvkemálbma, lávut, soagit, oaddinsajit main leat ránut, bieggamillopárka, eallu ja Sámediggi Kárášjogas gait bajimusas. Dáidda lea dinggojupmi Stuoradikkis, ja gávdno lanjas gos stuoradiggeáirasat gávnadit ja deaivvadit mediain.

35. *Báhpaluhkka, 2009*

1980-logu rájis lea dáiddár ožžon bargun ráhkadit juohkelágán girkotekstiillaid, earet iežá áltara ovdaloavdaga Gárasavvona girkui ja olgogávttiid korii Vazáža girkus. Báhpaluhkka maid báhppa atná rihpain lea alit. Dego sáhppat ge, lea alit girku oktavuodas jurdileami ivdni, ja dat geavahuvvo juovllaide ja beassážiidda ráhkaneami áiggis. Dáiddára davvisámi guovllus alit lea morraša ivdni. Ovddabealde rattis lea sággojuvvon ja appliserejuvvon jorbadas, ja sealggebealde fas oaidnit goađi jorba hámi, cakkiid ja njealje figurjoavkku. Golbma dáin joavkkuin vuosehit sámiid, mat orrot beroštuvvan gildi gollis, mii lea sággojuvvon gasku, ja njealját joavku lea bajimusas jorbadasas ja vuoseha golbma engela, main leat trumpehtat. Engel trumpehtain lea sihke evangelistta Matteusa symbola, ja almmustusgirjgis dat ovddasta máilmmi loahpa.

36. *Vuovdi suddje eallima I-III, 1987-88*

Dán golmma oasát dáidaga, nu gohčoduvvon triptyhka, osttii Norrbottena regiovdna árrat. Guokte njeallječiegat oasi vuosehit seamma eatnama, mas várri oidno dobbelis. Ovddabealde rukses buohtalas soppiid, mat Marakatt-Labba dáidágis ovddastit juogalágán ráji, nuppi govas leat guosat symmetralaččat

biddjojuvvon ja čáhppes lottit mat cuggot háskka. Nuppi govas leat visot čullojuvvon, dušše okta muorra vel báhcán, aktonas loddi čohkká jalgnás. Gaskkamus govas lea riekkis guovdu, mas čoarvvit leat ceggejuvvon eatnamii manjalaga, viđa soappi vuollái, main leat njuollanjunit. Muittuha árbevirolaš sámi bálvvosbáikki.

37. Truvdnu, 2019

Málejuvvon muorratruvdnu lea biddjojuvvon granihtaluonddugeađggi nala. Dáidda gullá skulpturráidui, mas leat nissonoaivvit.

38. Moai, 2019

Dát skulptuvra lea ollásit leikejuvvon bronsa, mii lea málejuvvon ja dan vuolit geađe lágán binnái leat biddjon guokte oaivvi. Dego juomihat ovtta gorudis. Dáidda lea oassin unna skulptuvrražiid ráiddus, main leat nissonoaivvit. Namma lea seamma go dáidagis 2017:s, mas nissona ja dievddu oaivvit leat jorgaluvvon goabbat guoimmiska vuostá.

39. Moai II, 2017

Moai namma lea oktasaš dán dáidagii ja unna skulptuvrraži, mas lea seamma motiiva; dievdu ja nisson geat geahččaba goabbat guoimmi. Sudnos leat sámi gahpirat, ja mii oaidnit daid gilgga bealde.

40. Sieidi, 2019

Njeallje vilges ja ránes luonddugeađggi dahket unna sieiddáža. Dat fas leat biddjojuvvon vel stuorit ránes luonddugeađggi nala. Sieidi lea kulturdávvir sámiide, ja gávdnojit duos dás meahcis, dávjá jávre- dahje eatnogáttiin ja duoddaris. Dat sáhttet leat geađggit, main lea iešlágán hápmi, dahje dego dás, mánga geađggi badjalaga, mii čájeha ipmilaš fámu luondduvalljodagaid badjel.

41. Máttaráhkká II, 2019

Máttaráhkká lea sámi ipmilmáilmmi eamieadni. Ovttas iežas golmmain nieiddain son orru goađis olbmuiquin, ja doppe sis lea dehálaš doaibma áhpeheami ja riegádahttima oktavuodas. Son lea muhtin lágán Eanan Eadni, dan unna muorraskulptuvrra hámis sus lea sihke davvi- ja nuortalašsámi ládjogahpir oaivvis, maid girku 1800-logus gildii, ja mii 2000-logus lea fas ealáskan. Maiddái dát muorraskulptuvra lea biddjojuvvon luonddugeađggáža nala.

42. Lanjaidgaskkas, 2019

Dás lea Máttaráhkká, eamieadni, biddjojuvvon luonddugeađggáža nala, guovtti ceakkogeađggi gaskkii, mii lea dahkkojuvvon nu ládje ahte stuorit luonddugeađgi lea luddejuvvon. Son lea šaddan baskadassii.

43. Máttaráhku, 2019

Luonddugeađggi nalde, mii lea girjjat gneaissas, čuožžu eamieadni ládjogahpiriin. Ieš oaivi lea bronssas leikejuvvon, ládjogahpir lea ruoná muhto ámadadju bronsan.

44. Rumbodearpanasat II, 2012

Rumbodearpanasat nammasaš dáidagis vuolgá govva goavdá hámádaga osiin. Nugo juo láve ge, de Marakatt-Labba goavdá hámádat lea fiskat. Ovtta oasis dan fiskadin báidnojuvvon hámádagas čohkkáhit sággojuvvon olbmot, iešguđetlágán sámi gahpiriiguin, dego čoahkkimis. Soajagaš girdá vuollugit čáhppesvilges appliserejuvvon muorramáddagiid duohken, ja doallá máttaráhku, mas lea rukses ládjogahpir. Son fas doallá guhkes rukses bátti, mii manná gierresii, masa golbma ládjogahpira leat láhččojuvvon. Badjel visot báitá čuvgesalit čuovga, ráhkaduvvon asehis alit dinggas, mii lea gorrojuvvon gitta guhkes njulges sávnnjiiguin. Magihkalaš boddu orru boahtime.

45. *Beavdde birra ságastallan, 2000*

Okta dain unnimus bargguin čájáhusas vuolga báidnojuvvon fiskes guhkolaš jorbadasas, mii lea guovdu gova. Hápmi mii doalvu jurdagiid goavdá dahje čeahkinbeavdá, čohkke nuppelohká sággojuvvon olbmo birrasis, vuosttas njealji guhkolašjorbadasas, mat leat siskkála. Juohkehaččas earet ovtta lea juoga oaivvis, mángasis lea rukses dahje alit ládjogahpir. Dat čohkkájit iežaset sajiin, dego geahččansajiin anatomalaš teahteris dahje romalaš arenas. Muhtin sajiin lea sággojuvvon rukses rista. Visot gehččet sisaguvlui, dan fiskes guhkolašjorbadasii, ja jearaldat mii báhcá milli lea: mii dáppe gis ságastallojuvvo, šiehtadallojuvvo ja mearriduvvo?

46. *Čáliimet reivve, 1995*

Čáliimet reivve gullá ráidui, unna njeallječieget bargguiguin, 1900-logu rájis. Dán áiggis Marakatt-Labba dávjá máhcai reivemotiivii, dás ovtastuvvon iešguđetge sággojuvvon olbmui. Dat čohkkáhit bálddalaga, dego livčče čeahkkimis vai gearregiin. Suhkkes sákkaldagat bálddalaga njárbes sákkaldagaiguin, liidnevuodđu bálddalaga asehis appliserejuvvon dinggain. Vealu vilges sávnjit vuolimusas geažuhit muohtaga, rukses ceakkosoappit bálddalaga merkejit ráji.

47. *Ráđđehallame, 2023*

Goavdá fiskes hámádat birastahtá dás čiehčasa, main leat juohkelágán sámi gahpirat ja gehččet olgeš guvlui. Sin vuolde oidnojit sin speajalgovat, vaikko ivnniid haga. Dat lea vuolit ilbmi, mas sámi jáhku mielde visot mii lea eatnama nalde maiddá gávdno, muhto gopmut. Duorggat guhkes čáhpes sákkaldagaiguin ja veahá roavvásit, appliserejuvvon čáhpesvilges muorramáddagat leat birra. Leat mánggat barggut, main leat namat dego ságastallan, čeahkin ja šiehtadallan, dilálašvuodát main, dego Ráđđehallame nammasaš govas ge, ovtta barget áššiin.

48. *Mihtideamit, 2021–22*

Dát leat moadde dáidaga 2010-logus ja 2020-álgogeažis, ja leat ráhkaduvvon gávdnon ja ovdalaš adnon tekstiillas. Mihtideamit nammasaš dáidagis lea liidni, mas lea duiskkalaš riikagoaskin ja roahkkerista, maid dáiddár lea gávdnan veaga vuorkkáin. Gasku ceakko dingabinná lea son sággamiin kopieren duodaštusa maid su vuohppa Johan Johansson Labba oaččui 1943 leanastivrras Luláhis. Duodaštus attii sutnje lobi joatkit johtit ealuin Norgga beallái Sámi, vaikko lei soahti. Jáhkkinis dinga lei gártan veaga vuorkkáide lonohallama bokte doppe. Roahkkerista badjel lea sággamat ja dan vuollái fas dáiddár lea bidjan oivviid, mat dolvot jurdagiid daid sámiide, geat 1910-logus ja moaddelogi jagi ovddos, gillájedje vealaheaddji ja duššálaš oaivemihtidemiid ja iežá rasisttalaš vearredaguid, nazisttalaš nállebiologas Herman Lundborgas ja earáin. Goaskima oaivi ja nubbi soadji vásihit dán govas seamma vugiid. Sággojuvvon ráidu ja ruoveratti čujuhit guovtti mállet fievrrideapmái davviguovlluin nuppi máilmmisoađis: heargeráiddut, mat eai dovdda riikarájiid ja sáhte johtit nugo lávejedje soađis, ja ruoveratti, mii iige giddejuvvon dán áiggis. Gitta soađi lohppii fievrriduvvui ruovdi Ruota málbmafealltain Duiskii—áigodagas 1941 rájis borgemánnui 1944 Ruotta buvttadii nu ollu go guoktelogivihtta proseantta Duiskka ruovedárbbus.

49. *Šuokŋa, 2017*

Šuokŋa nammasaš dáidda gullá ráidui, mas leat vihtta unna sággama, main leat maiddá applikašuvnnat mat govvidit olbmuid oivviid. Nissonámadajus oidnojit máttaráhkut, main leat ládjogahpirat, dego nuohtat šuokŋabládis. Neahku leat naivisttalaččat govviduvvon, oaivvis sus lea rukses gahpir.

50. *Jurdagat II, 2017*

Guhkes jurdagiiguin geahččá dievdu olggos govas. Oaivi ja ámadadju leat dušše beallemuddui govviduvvon; gáibi, gurut nierra ja gállu váilot—lea geahčči duohken daid hamiid deavdit. Čáhpes čalmmiid

ja njálmmi seakkes baksamiid gaskkas lea fiidnát ráhkkejuvvon skávžžát. Govvá gullá oktii Jurdagat I nammasaš govain, mii vuoseha nissonámadaju.

51. Moai, 2017

Moai namma lea oktasaš dán dáidagii ja unna skulptuvrražii, mas lea seamma motiiva; dievdu ja nisson geat geahččaba goabbat guoimmi. Sudnos leat sámi gahpirat, ja mii oaidnit daid gilgga bealde.

52. Jurdagat I, 2017

Nissonámadadju birastuvvo gurut bealde čáhppes vuovttain, ráhkaduvvon becce lágán čáhppes dinggain. Su čálmmat leat čáhppadat, ja son orru duodalaš go geahččá olggos govas. Olgeš bealli lea hámi haga. Dáidda Jurdagat II vuoseha dievdoolbmo, gean gurut bealli lea álás—leaba go soai leamaš okta ja dal earránan?

53. Jurdagat III, 2017

Dás ovdanbuktojuvvo sihke duogábealli ja ovddabealli nissonolbmo oaivvis, mas leat čáhppes vuovttat ja rukses gahpir. Bienat leat čielgasit sággojuvvon ja appliserejuvvon—lea dábálaš mállet gahpir dáiddára guovllus. Ámadadju speadjalastá jorba speadjalis—son orru jurddašeaddji. Dáiddára lagas dárkumiin oivviin ja rabas psykologalaš iešvuodain, dát ráidu lea áidnalunddot su buktagiin.

54. Luottat, 2023

Luottat lea čájáhusa ođđaseamos bargu, ráhkaduvvon earenomážit Oslo Nasionáladávvirvuorkái, 2023:s. Dán hárvenaš vuoru, geahčči oaidná guokte ceakko dingabiehki: gurut biehkis leat árpput ja appliserejuvvon dingabinnážit nalde, mat govvidit málmma mátkki váimmusbávttis, ruvkke bokte, eatnama nala, ja olgeš dingabiehkki fas lea čáhpmat ja vielgat, ja čájeha ruovderati, eallobinna ja elliid luottaid muohhtagis. LKAB ruvke Gironis, iežas mihtilmas tráhppahámiin, bieggamillot, goahti man sisa leat

láhčán olbmuid, goavdá hámádat, dego oasis kultuvrras, mii lea cuovkaneame, ja vel gabbaeallu, visot gáržžohallan nástealmmi vuollái.

55. Namakeahtta, 1968

Dát lea boarráseamos dáidda čájáhusas, lea derpojuvvon rátnu, mas oidnojit guokte vilgesgárvvot nissonhámi. Soai leaba ámadajuid haga ja geigeaba giedaid dego konfirmánttat. Rátnu ráhkaduvvui 1968, go dáiddár lei giežanuppelojáhkašaš ja váccii rátnodearpangurssa beakkán oahpaheddjiin ja dáiddaduojáriin Doris Wikkundain.

56. Johtin I, 2016

Johtin sierralágán mearkkašumiin leat oassin Marakatt-Labba iešguđetge dáidagiin; nugo ealuin johtin jagi áiggiid mielde, muhto maiddá gávpotsirdima oktavuodas. Dát dáidda guoskkaha ovttá Ruota historjjá stuorimus gávpothuksengeahččalemiin, mii maiddá lea beroštahtán riikkaidgaskasaččat, namalassii Giron gávpoga boares osiid sirdin. Dáiddár lea riegádan ja bajásšaddan Girona gielddas, ja lea maiddá orron Giron gávpogis, mii vuodđuduvvui mannan jahkečuodimolsumis, stuora málbmagávdnosa dihte. Guovlu lea čuđiid jagiid rájis leamaš Gabná ja Leaváš čearuid boazoguohtuneatnamat, mat leat sakka gáržon ruvkealáhusa geažil. Vel dálá áiggi ge lea ruvkefitnodat LKAB dat, mii váldá stuorimus saji gávpogis, ja go fitnodat 2004:s dieđihii ahte dat áiggui viiddidit doaimmaidis, dat mielddisbuvttii ahte fertejedje háddjet boares gávpotguovddáža eatnama gahččanvára dihte. Dan rájis leat ollu dálut háddjejuvvon, ja muhtimat fas sirdojuvvon njeallje gilomehtera ođđa gávpotoassái, mii lea huksejuvvon jeaggái. Dáiddár lea atnán gávdnon ja nugo orru maiddá, ollu geavahuvvon, tekstiilla ráiggiid vuolggasadjin iežálágán kártágovvii gávpogis. Čáhppes sággojuvvon sázut govvidit ratiid, mat duollui dálui gaskkalduvvet alit parkerensadjealbbain. Okta galba čájeha stuora biillaluotta

E10, mii manná Luláhis ja gávpoga čađa, gitta Áii Norggas, ja man geinnodat lea muktojuvvon gávpotsirdima geažil. Duos dás leat máttaráhkuid ládjogahpirat sággojuvvon govvi, fiskes násti ja ja moadde oaivvi maid idistit. Cuovkanan guovllu govvideapmi boahdá ovdán, dugnojuvvon ja divvojuvvon, mas biilakultuvra váldá badjel.

57. *Rumbodearpanasat I, 2012*

Dán govas lea oassi goavdás rámma dan rámma. Goavdá hámádat lea báidnojuvvon čuvgesruškadin, muhto loahppa govva lea sággon ja appliserejuvvon: gurut bealde lea lávvu mas lea rátnu loavddan, man oaidná siiddus, ja oadđinsadji mas lea rátnu govččasin, man vuolde leat vihtta olbmo, muhto maid oaidná bajil. Ná seaguhit geahččanguovllu lea mihtilmas Marakatt-Labbai. Seamma mihtilmas lea bidjat máttaráhkuid rukses ládjogahpiroivviid vuovdái, dás dat oidnojit bajábealde čáhpes-vilges sogiid, gova olgeš bealde.

58. *Namakeahtta, 2002*

Eallu manná gurut guvlui govas. Bohccuin lea iešguđetlágán guolga, lihkkogabba gis njolggaha nuppe guvlui. Čoarvvit ovdanbuktojit mottiin sávnnjiin. Eanan dálvemuottáin fas ovdanbuktojuvvo vilges vuoduin, mas leat ránes ja vilges appliserejuvvon oasis. Vuolimus oassi lea appliserejuvvon dinga, mas leat máhcit ja mii šealgá, ja mii geažuha luotkku muohttaga.

Dáid dáidagiid lassin leat maddái nuppelohkái gráfalaš dáidaga ja mánga tevnnege čájáhusa oassin.

Sámi boahhteáigi—Logaldallamat ja ságastallamat oassin čájáhusas Guorrat násttiid luottaid—Britta Marakatt-Labba sággon máilmmi.

Golggotmánus 2024—njukčamánnui 2025

Guorrat násttiid luottaid—Britta Marakatt-Labba sággon máilmmi lea dáiddára vuosttaš retrospektiiva čájáhus sihke Sámis ja Ruotas. Dat vuosehuvvo Kin dálááiggedáidaga dávvirvuorkkás Gironis golggotmánus 23.b. 2024—njukčamánu 16.b. 2025.

Eanangeavaheapmi, vuodđoávnasviežžan ja dálkkádatrivedamiid váikkuhusat boazodollui Sámis leat fáttát mat leat oassin Britta Marakatt-Labba sággon máilmmiin. Ađevuomis riegádan ja Badje-Sohpparis orru nisu lea guhká leamašan okta Sámi gelddoleamos dáiddáriin. Náluin ja árppuin lea son hábmen eallasis mitalusaid birasdáistaleamis ja árgabeaivvis, mytologiiis ja nieguin, visot sámi geahččanguovllus. Geahččit deaivvadit earet eará *Historjá* (2004-2007) nammasaš 24 mehtera guhku sággon govain, mas sámi historjjálaš dáhpáhusat seaguhuvvojit čappa luonddugovaiguin ja magihkalaš fearániiguin. Okta dain ođđa dáidagiin čájáhusas, Spår/Luottat, lea minerálaohcamiid váralašvuodaid birra ja movt bieggafápmorusttegat gártet eastan bohccuid johtolagaide, ja main leat váikkuhusat olles dáiddára ruovttuguvlui.

Oassin čájáhusas lágida Kin logaldallamiid fáttáin maid Britta Marakatt-Labba lokte iežas dáidagiin. Ráiddu lea čohkken Ubmis orru luodubargi journalista ja girječálli Arne Müller, gii lea čállán girjiid "Smutsiga miljarder—den svenska gruvboomens baksida" (2013) ja "Norrskén—drömmen om den gröna industrin" (2023). Ovttasbarggus ABF'in.

Lávvardaga golggotmánu 26.b.

14:00 Drömmen om den gröna industrin/Ruoná industriija birra niehku, 1. oassi

Arne Müllera bokte logaldallan, luodubargi journalista ja girječálli, Ubmi. Respondeanta: Rickard Eriksson, ekonomalaš geografija professor Ubmi universitehtas.

Mearehis stuora industriijaáigumušat leat jođus Davvi-Ruotas. Oktiibuot lea sáhka 1400 miljárdda ruvdnosat investeremiin Davvi-Ruotas ja Västerbottenis. Meroštallan čájeha ahte dárbbasuvvojit lassin 100 000 olbmo goappaš dan guovtti davvileanas logi jagi siste deavdit visot ođđa bargosajiid. Áigumušat leat baktán doaivaga, muhto leat maiddái riskkat ja váttisvuodát. Leago vejolaš hukset orrunvisttiid ja viiddidit servodatbálvalusaid seamma leavttuin go mainna ođđa industriijaealáhusat huksejuvvojit? Man olu ekonomalaš riskka bággejuvvojit gieldat maidda dát guoská váldit? Oažžugo olles guovlu doarjaga dain industriijaproševttain vai lea go várra ahte guovllulaš erohusat sturrot? Geat besset leat fárus mearrideamen geainnu go ollu galgá dáhpáhuvvat jođánit?

Arne Müller lea journalista ja girječálli gii orru Ubmis. Son lea earret eará bargan redaktevran SVT báikkálaš ođđasiin Västerbottenis. Jagis 2013 almmuhii vuosttaš girjjis, "Smutsiga miljoner—den svenska gruvboomens baksida", mas guorahalai birasválttisvuodaid Ruota ruvkedoaimma siskkoabealde. Dan rájes lea Müller čállán vel guhtta girjji. Ođđaseamos girji "Norrskan—drömmen om den gröna industrin" geahčada daid stuorra industriijaáŋgiruššamiid mat leat čadnon ruoná nuppástuhttimii mii lea plánejuvvon Davvi-Ruttii. Jagis 2017 válljii heaitit barggus SVT:s vai beassá ollásit bidjat návccaid áššiide maid navdá erenoamáš áigejuovdil—dálkkádatrivdamat, luondduriggodat ja vuostálasvuodát regiovnnas.

Rikard Eriksson lea ekonomalaš geografija professor Ubmi universitehtas ja dutkanjodiheaddji Centrum för regionalvetenskap (Cerum) nammasaš guovddážiis seamma oahppoásahusas. Su dutkamuš lea vuosttažettiin guoskkahan barggaid geografija ja mii váikkuha guovllulaš erohusaide barggolašvuodas ja čálggus. Juste dál jodiha son earret eará čieža jahkásaš doaresfágalaš dutkanprográmma mii analysere daid stuorra "ruoná" investeremiid servodatlaš ja ekonomalaš váikkuhusaid Davvi-Ruotas. Riksbanken ávvufoanda lea ruhtadan dan.

Duorastaga skábmamánu 21.b.

18:00 Drömmen om den gröna industrin/Ruoná industriija birra niehku, 2. oassi

Arne Müllera bokte logaldallan, luodubargi journalista ja girječálli, Ubmi. Respondeanta: Linda Wårell, vuosttašamanueansa nationálaekonomiijas Julevu teknihkalaš universitehtas.

Ođđa industriijaealáhusain Davvi-Ruotas lea okta searveulbmil, dat galget ovddidit ruoná nuppástuhttima mii sakka unnida čitnadioksiidaluoitimiid. Nuppástuhttin fossiila boaldámušain ođasmahtti boaldámušaide lea dárbbaslaš ja dainna lea hoahppu, muhto leat bárttit geaidnoválljejumis mii lea čadnon davás. Gáibiduvvo hirbmat ollu elrávnji ja metállat. Bieggafápmoguovllut, allafápmolinjját ja ođđa ruvkket váldet olu eatnamiid. De čavget eananriiddut, erenoamážit boazodoallu dáfus, mii juo odne lea garrasit áráhuvvan. Leago oba vejolašge dábuhit doarvái elrávnji ja metállaid? Addetgo ođđa industriijaealáhusat nu stuorra luoitinunnideami? Gávdnojitgo geaidnoválljemat mat unnidit elrávdnje- ja ráddjejuvvon luondduriggodatdárbbu?

Linda Wårell lea vuosttašamanueansa nationálaekonomiijas Julevu teknikalaš universitehtas. Wårell lea dutkamiinnis ja almmuhusaidisguin guovdilastán gilvo- ja servodatekonomalaš váikkuhusaid luondduriggodagaid, energiija ja birasekonomiija suorggis. Luondduriggodagaid ektui lea Wårell leamaš oasáš mánja dutkanprošeavttas mat leat laðastallan riikkaidgaskasaš minerála- ja metállamárkaniid ovdáneami, ja ruvkedoaimmaid servodatekonomalaš váikkuhusaid ja eanangeavahanriidduid mat leat čadnon ruvkkiide. Ovdamearkan lea su oassálastin EU-prošeavttas (Minatura) mii guorahalai lassánan gilvvu eanangeavaheamis Eurohpás, ulbmiliin gávdnat vejolaš čovdosiid iešguðetlágan eanangeavahanberoštumiid árvvoštallamii. Wårell lea maid dutkan energiijamárkaniid mat guovdilastet nuppástuhttima ceavzilis energiijavuogádahkii. Ovdamearkka dihte lea son guorahallan gáiddusliekkasvuoda saji ruota energiijavuogádagas, movt biomássa sáhtášii atnit boahtteáiggi energiijavuogádagas ja ruovttuid ruoná molssaeavttuid válljema fievrrodeami dáfus. Dál oassálastá Wårell maid dutkanprošeavttas mii laðastallá hámmaniid ja birastahtti guovlluid potenciála, ja maiddá iěšguðet aktevrraid, vai lasihivčče hydrogena geavaheami ja eará hydrogena vuodduuvvon čovdosiid. Oktiibuot sáhtta dadjat ahte su dutkan lea bures čadnon servodatekonomalaš váikkuhusaide mat bohtet industriijaovdáneamis ja ruoná nuppástuhttimis mii dál dáhpuhuvvá Davvi-Ruotas.

Duorastaga juovlamánu 12.b.

**18:00 Hur páverkas renskötseln av ett förändrat klimat?/
Movt váikkuha rievdan dálkkádat boazodoalu?**

**Respondent: Matti Blind Berg, ordförande i Svenska
Samernas Riksförbund**

Gunhild Ninis Rosqvist bokte logadallan, professor geografijas, luonddugeografiija suorggis, Stockholmma universitehtas.
Respondeanta: Matti Blind Berg, Sámiid Riikasearvvi (SSR) ságadoalli.

Nature-bláði artihkal, mii diibmá bovttii beroštumi, čájeha ahte 85 proseantta Davvikalohtta eatnamiin geavahuvvo iešguðetlágan ekonomalaš doaimmaide. Gilvaleaddji eanangeavaheapmi hehte dál boazodoalu heiveheamis ain váddásut dálkkádatdiliide. Gunhild Rosqvist, guhte guhká lea dutkan movt dálkkádatrievdamat váikkuhit birrasa Davvi-Ruotas, ovdanbuktá gávdnosiiddis. Dál lea son bargamin dutkanprošeavttain "Att undvika den gröna omställningens dilemma—Behovet av klimatkonsekvensanalyser för områden med renskötsel i Sápmi".

Gunhild Ninis Rosqvist lea professor Stockholmma universitehtas. Son lea duottar- ja poláradutki gii čalmmustahtta dálkkádatrievdamiid gullevaččat muohttagii, jikŋii, čáhcai, boazodollui ja ceavzilis eanangeavaheapmai.

Duorastaga oddajagimánu 9.b.

18:00 Hur påverkas renskötseln av vindkraftutbyggnaden? /Movt váikkuha bieggamillohuksen boazodollui?

Per Sandström bokte logaldallan, vuovdedoalu doseanta Ruota eanadoallouniversitehtas. Respondeanta: Lahttu Jiellevári vuovdečearus.

Varas dutkanollesgovva čájeha makkár váikkuhusat bieggafámuin leat bohccuide. Maalege čearus, gosa ollu bieggafápmorusttegat leat huksejuvvon, ja vel moadde leat plánejuvvon, čájehit dutkit movt bohccuid lihkanvuogit leat rievdan dan rájes go bieggamillopárkkat leat huksejuvvon. Seamma ládje váikkuhuvvo Jiellevári čearru go čearu guovlluide leat pláneme mánnga stuorra bieggamillopárkka. Artihkkalis DN-digaštallamis leat oallut dutkit čohkken loahppacealkagiid; lea čielga vuostálasvuolta gaskal dan plánejuvvon stuorra eatnanvuodot bieggafámu huksema Davvi-Ruotas ja boazodoalu. "Ska vindkraften byggas ut måste samerna köras över"—DN.se

Per Sandström lea meahcchálddašeamis doseanta Ruota eanandoallouniversitehtas Ubmis. Maŋemus 25 jagi lea son bargan iežá eanangeavaheami váikkuhusain bohccui, boazoealáhussii ja sámi kultuvrii. Su bargu lea čadán doaimmahuvvon lagaš ovttasbargguin čearuiguin, ja máhtu ovttasbuvttadeapmi lea leamaš váldobargovuohki. Son lea 2009 rájis bargan mánnggain proševttain, mat earenomážit giedahallet bieggafámu ásaheami váikkuhusaid boazodollui.

Duorastaga guovvamánu 13.b.

18:00 Gruvorna och renskötseln—varför är motsättningarna så skarpa?/Ruvkket ja boazodoallu—manin leat vuostálasvuodát nu garrasat?

Jáhkágasska tjiellde ovddasteaddjit—Nils Johanas Allas, Dálmmá čearru—Lars Marcus Lilja Kuhmunen, Gábná čearru. Respondeanta: Daniel Fjellborg, stáhtadiehtaga dutki Julevu teknihkalaš universitehtas.

Leat mánnga ovdamearkka ruvkeproševttain main lea garra riiddu boazodoaluin. Guhkimus riiddu guoská Beowulf Mininga plánejuvvon ruovdemálbmaruvkii Gállokis, mii gieskat oáččui lobi álggahit doaimmaid. Talga Resources plánat ásahtit mánnggaid grafihttaruvkkiid Vazáža lahka sáhttet vajastit osiid Dálmmá čearu dálveeatnamiin, ja váikkuhusat levvet maiddá Gábná ja Sarevuomi čearuide. LKAB plánat Per Geijer-gávdnosiin jakkaldit Gábná čearu maŋemus báhcán johtolaga mii lei Girona čađa. Juohke sajis leat iešguđetlágán miellačájáhusat ja vuostálasvuodáakšuvnnat, ja daid birra čállá Daniel Fjellborg varas dutkosis "Strategies and Actions in Swedish Mining Resistance".

Daniel Fjellborg doavttirgrádainis stáhtadiehtagis lea gieskat ovdanbuktán dutkosa "Strategier och agerande i svenskt gruvmotstånd" Julevu teknihkalaš universitehtas. Dutkosis kárte ruvkevuostálastima Ruotas maŋemus 15 jagi ja ákkaid daidda lassáneaddji miellačájáhusaide mat leat oidnon Gironis davvin gitta Österlenii lullin. Bohtosat vuosehit ahte vuosttaldeapmi ruvkeproševttaide dávjá lea čadnon dáhttui ovddidit iežá servodatlaš ovdánemiid nugo birasgáhttema, eanandoalu dahje sámi ealáhusaid. Son guorahallá maiddá mainna lágiin birastahtti servodat sáhtta váikkuhit ruvkeriidduid ovdáneapmái lálkaásaheami, politihka

ja ruvkefitnodagaid láhttenvuogi bokte. Iežas dutkama bokte ja bajásšattadettiin Girona giliin lea son vásihan daid buriid ja baháid maid aktiiva ruvkedoaimmat ja ođđaásaheamit sáhttet buktit báikkálašservodahkii. Dál lea dutkame movt fitnodagaid jođihuvvon gulahallanproseassat sáhttet váikkuhit movt báikkálaččat dohkkehit, dahje vuosttildit, ovdánahttinprošeavttaid industriijalaš nuppástuhttima oktavuodas davvin.

Duorastaga njukčamánu 6.b.

**18:00 Vart är vi på väg med ny-industrialiseringen i norr?
/Gosa leat jođus ođđa-industrialiseremiin davvin?**

Lávdeságastallan Hans Anderssoniin, Svenskt Näringsliva Norrbottena regiovdnahoavda, Jan Anders Perdahl, V, nubbin ságadoalli regiovnalaš ovdánahttinlávdegottis, Stefan Mikaelsson, Sámedikki nubbin ságadoalli, Hans Nilsson, Naturskyddsföreningen Gironis.

Loahpalaš ságastallan váldá ovdan ovdáneami ollislaš gova. Movt galget gávpogat ja gilit ovdánit stuorra industriijaprošeavttaid olis? Movt galgá elrávdnje- ja metálladárbu devdojuvvot? Sáhttago ovdáneapmi joatkašuvvat lassánan eananriidduid haga boazodoaluin? Makkár šaddá Norrbotten 10, 50 ja 100 jagi geahčen otná ovdánahttinsojuin? Gávdnojitgo iežá vejolaš ovdánahttingeainnut?

Boahttevaš dáhpáhusat Kin:s oassin Guorrat násttiid luottaid—Britta Marakatt-Labba sággon máilmmi Kin dálááigge dávvirvuorkkáin, Gironis

**Golggotmánu 23. b. 2023—
njukčamánu 16. b. 2025**

Almmolaš čájeheamit gaskavahkku dii 12:30 ja lávvordaga dii 14.00.
Čoahkkaneapmi Kin ruoná vuostáiváldindiskkas gávpotviessolanjas.

Duorastat golggotmánu 24. b.

**18:00 Britta Marakatt-Labba ságastallá Kimberley
Moultoniin**

Britta Marakatt-Labba ságastallá Kimberley Moultoniin, gii lea Yorta Yorta First Nations nisson Australias, ja Adjunkt Kurator Indigenous Art Tate Modernas ja Senior Kurator RISING Festivalas Melbournes.

Kimberley Moultoniin lea Yorta Yorta First Nations nisson Australias. Son lea Adjunkt Kurator Indigenous Art Tate Modernas ja Senior Kurator RISING Festivalas Melbournes. Son lea doavttirgráda kandidáhtta kuratordoaimmas Wominjeka Djeembana Indigenous Research Labas, Monash University Melbournes, ja Kurator Emeritus Museums Victorias.

Lávvardat golggotmánu 26. b.

13:00 Čájáhusa čájeheapmi Britta Marakatt-Labbain

Golggotmánu 29. b.—skábmamánu 1. b.

12:00–16:00 Dáiddakollo čakčalobis disdat

Njeallje beaivvi čakčalobis doallá sámi dáiddár Inga-Wiktoria Påve, Gironis, sárgunkollo Kin Dáiddabájis. Kollos besset oasseváldit oahppat sárgut dan mii gávdno beaivválaččat birrasis. Ovtta dáiddáriin iskat got sáhtta oahpahit gieđa vástidit dan maid čalbmi oaidná. Sárgungirji lea dehálaš reaidu, maid oasseváldit geavahit. Soahpá visot agágiidda, ii dárbbat leat ovdamáhttu. Kollo lea nuvtta, Kin guossoha gáfe, deaja, sáftta ja šattuid.

Dáiddakollo oasseváldiid buktagiid ovdanbuktin bearjadaga skábmamánu 1. b. dii 15:00

Dáiddabájis. o.5. gearddis

Lávvardat skábmamánu 16. b.

15:00 Čájáhusa čájeheapmi Britta Marakatt-Labbain

Bassi skábmamánu 17. b.

13:00 Logaldallan Aqui Thamiin, eamiálbmotdáiddár Himalayas ja Kin resideansadáiddár čakčat 2024

Su bargu vuodđuduvvá servvodaga, identitehta ja vuostálastima dynamihkkii, ja speadjalastá ovttastuvvon jienaid fámu čiekŋalis suokkardallama, ja dáidaga rolla sosiála mitalusaid hábmemis. Dán ságastallamis son láide min su dáiddabargguid čađa, mat rastejit geográfalaš ja kultuvrralaš rájiid, ja vuosehit got su prošeavttat leat ovdánan ja odđasit šaddan, iešguđetlágán oktavuodain. Son juogada fuomášumiid, mat bohtet su dálá resideanssas Kinas, gos su dutkan ahtanušša, sámi servvodaga čavga čanastumiid, ja lonohallama bokte. Su odđa seremonijalaš intervenšuvnnat, rádiodoaimmat ja sámi servvodagain lonohallan, hástala min odđasit jurddahit gehččiid rollas ja ovddasvástádusas saji, identitehta, muittu ja dálkkodeami šiehtadallamis.

Lávvardat skábmamánu 23. b.

13:00 Kin bargit čájehit čájáhusa fáttáid mielde

Lávvardat juovlamánu 14. b.

12:00 Bargobádji Lleah Smithain. Eanet dieđut bohtet, guovlal ain min ruovttosiiddu ja sosiála mediaid

Bassi juovlamánu 15. b.

13:00 Mázejoavku—Sámi dáiddajoavku. Susanne Hætta logaldallá

1978:s gávccci nuorra sámi artistta ásahedje Mázejoavkku—Sámi dáiddajoavkku. Sii ledje sámiid, davviriikkaid eamiálbmoga, vuosttas oahppan dáiddárat. Sii dovde garra dárbbu ”máhccat ruoktot” maŋnel oahpuid gárvvisteami, ”ruoktu” lei Davvi-Sámi guovlu, gos sis ledje ruohttasat. Sii ráhkadedje kollektiivva, mas ledje bargobájit, sámi gilázis Mázes. Áiggis go didolašvuohta ja vuosttildeapmi assimilašuvdnapolitihka ja vealaheami hárrái lassánii, ovttas iešmearrideami ja eananrivttiid riidduiguin, lei Mázejoavkku dáidagis dehálaš rolla sihke sámi servvodahkii, ja eanetloguálbmoga ipmárdussii sámi rahčamušaide, ja maiddái iežá eamiálbmogiidda, go sii oidne sámi álbmoga vuosttildanheakka. Vihtta doaibmi jagis, Mázejoavku sakka váikkuhii dáiddamáilbmái, seammás go dan lahtuin maiddái ledje dehálaš doaimmat sámi dáiddaorganisašuvnna hábmemis.

Susanne Hætta (r. 1975) lea sámi čáli, kurator, govvejeaddji ja dáiddár. Son orru Čáhcesullos, Norgga bealde Sámi. Su girjjiid váldofáddá lea sámi dáiddárat ja sámi servvodat. Dáiddárin lea Hætta gulahallan govvema, gráfalaš deaddima ja installašuvnnaid bokte, mat dávjá speadjalastet su identitehta, mii lea čadnon su eatnamiidda ja vehkii. Dáiddadállu lahttun, mii lea sámi dáiddafierpmádat Guovdageainnus, son ovddastuvvui Sámi Dáiddaguovddázis Kárášjogas, Dáiddadálu 10 jagi ávvudeami čájáhusas. Hætta girji riikkaidgaskasaččat duođastuvvon dáiddáriid Mari Boine ja Synnøve Persena birra, buvttii fuomášumi su govvemii ja čállimii. 2020:s son almmuhii girjji Mázejoavkku birra, 1970-logu loahpas ja 1980-logu álggus. Su boahhtevaš guokte girjji leat Finnmarkkuopmodaga birra (2026) ja Norgga sávdnekultuvrra birra (2025).

Duorastat oddajagimánu 2. b.—lávvardat oddajagimánu 4. b.

12:00-16:00 Ruovttus dahkkon bábur ja easká ráhkaduvvon penselat—dáiddakollo Kin:s juovlalobis 2025

Britta Marakatt-Labba dáidagiid atnit inspirašuvdnan, go son lea ođđasit geavahan ávdnasiid, dego boares borjasiid ja jáffoseahkaid, ja ovttas dahkat báhporiid ja penseliid. Vilges bábur lea dávjá dat, maid mii atnit go sárgut, málet ja beaskidit ovdan iežamet miellagovaid. Muhto ferte go bábur, maid atnit go málet leat vielgat, ja fertejit go das leat njulges ravddat ja leat jur seaigat? Dego Britta Marakatt-Labba, mii bargat ávdnasa roavesvuođain ja sivaiguin. Mii ođđasit atnit báhporiid, mat leat bázahusat Kin Dáiddabájis, ja ráhkadit bábormássá ja geahččaladdat iešguđetge hámiiguin ja báidninvugiiguin. Dan botta go bábur goiká mii ráhkadit penseliid ávdnasiin, maid gávdnat Dáiddabájis. Sáhtta go ruovdeárppuin málet? Man stuorat sáhtta pensel leat? Ferte go ollenge doallat pensela giedas? Go bábur lea goikan de iskat ođđa penseliid! Dáiddár Matilda Kenttä láide dáiddakollo. Soahpá visot agágiidda, ii dárbbat leat ovdamáhttu. Kollo lea nuvttá, Kin guossoha gáfe, deaja, sáftta ja murjjiid.

Dáiddakolloasseváldiid buktagiid ovdanbuktin bassin
oddajagimánu 5. b. dii. 13:00

Dáiddabájis, o.5. gearddis

Lávvardat oddajagimánu 11. b.

13:00 Duodji ja bistevasvuhta. Gunvor Guttorm logaldallá

Sáhkavuorustis ságastallá Gunvor Guttorm, professor duojis, Sámi allaskuvllas, Guovdageainnus, duoji birra bistevasvuoda geahččanguovllus. Ollu duoji sáhtta oaidnit kultuvrralaččat ja ekonomalaččat bistevažžan, ja muhtin ovttaskas duojáriidda dat buktá bistevas eallinlági. Muhto got sáhtta oaidnit duoji dan nu gohčoduvvon ruoná nuppástusa olis? Mainna duojárat rahčet dán dilis? Maid sáhtta duodji ja duddjon buktit ruoná nuppástusas?

Gunvor Guttorm lea professor duojis, Sámi allaskuvllas. Son lea riegiádan ja bajásšaddan Kárášjogas ja orru Johkamohkis. Nuorravuoda rájis lea son beroštan bistevasvuodajearaldagain, vaikko dalle gohčoduvvui dat iežá ládje. Son lea čállán mánnga artihkkala duoji birra, ja dan birra, maid duddjon mearkkaša sámi oktavuodain, ja got dat lea oassin olbmuid beaivválaš eallimis ja váikkuha sin buresveadjimii.

Duorastat oddajagimánu 23. b.

18:00 Mii leat ain dás. Filbmavuoseheapmi duorastaga Auroras (bileahta/miellahttuvuoda sáhtta báikkis oastit)

Sii borde iežaset rukses busse govaiguin ja vulge mátkkoštit addin dihte dáidaga iežaset álbmogii. Go Álttáeanu dulvadeapmi uhkidii bidjat Máze gili čázi vuollái, de sii šadde oassin vuostálastimis. Mázejoavkku dáiddarat ledje bajásšaddan servvodagain, mat geahččaledje doalvut sis eret sin veagaid, giela ja kultuvrra. Dál lea áigi muktit historjá. Berit Marie Hætta, Hans Ragnar Mathiesen, Synnøve Persen, Aage Gaup ja Britta Marakatt-Labba. Bagadallan Gunilla Bresky. Vuosttasčájáhus 2024. 79 minuvtta.

Ovttasbargu Kin dálááiggedáidaga dávvirvuorkká ja Girona filbmastudio gaskkas, Britta Marakatt-Labba muittašeddji čájáhusa *Guorrat násttiid luottaid* oktavuodas, mii lea Kin:s gitta njukčamánu 16. b. rádjái.

Lávvardat oddajagimánu 25. b.

13:00 Sággan ja poesiija: Britta Marakatt-Labba ja Linnea Axelson ságastallaba Maria Lindain sámi muitalanvieruid birra ja daid hástalusaid birra, maid sámi eallinvuohki ja kultuvra vásihit

Linnea Axelsson lea ruota-sámi poehta ja čállu, riegiádan Bårjåsis. 2010:s son almmuhii vuosttas romána *Tvillingsmycket*. 2018:s almmuhuvvui hirbmat rámiduvvon epos *Ædnan*, mii bálkkašuvvui mánge, maidái August-bálkkašumiin. 2022:s almmuhuvvui *Magnificat* ja 2024:s diktačoakkáldat *Sjaunja*.

Disdat guovvamánu 25. b.—bearjadat guovvamánu 28. b.

12:00–16:00 Iežamet muitalusat—dáiddakollo Kin:s dálvelobis 2025

Dáiddakollos oasseváldit barget iešguđetge ávdnasiiguin ja bargovugiiguin, maid vuolggasadju lea čájáhus *Guorrat násttiid luottaid*—Britta Marakatt-Labba sággon máilmmi. Mii diktat dáiddára bargovugiid ivnniid, hámiid ja ávdnasiid dáfus, láidet min ja ráhkadit kollášaid, govaid dahje bácciid, mas iežamet muitalusat leat guovddázis. Kin bargi ja dáiddár Agneta Andersson láide

dáiddakollo. Soahpá visot agágiidda, ii dárbbat leat ovdamáhttu. Kollo lea nuvttá, Kin guossoha gáfe, deaja, sáftta ja murjjiid.

Dáiddakolloasseváldiid buktagiid ovdanbuktin bearjadaga guovvamánu 28. b. dii. 15:00

Dáiddabájis 0.5. gearddis

Lávvardat njukčamánu 8. b.

13:00 Ságganbargobádji Britta Marakatt-Labbain. Earenomáš vejolašvuohta beassat oahppat dáiddára nanu čehppodagas

Ávdnasat gávdnojit, muhto sáhtta maid buktit iežas álggahuvvon bargguid. Ráddjejuvvon sajit, danin gáibiduvvo ovdagihtii ilmmuheapmi: emma.pettersson.juntti@kinmuseum.se.

Bassi njukčamánu 16. b.

13:00 Mañemus vejolašvuohta—čájáhusa čájeheapmi mañemus beaivvi

Britta Marakatt-Labba dáiddaártna fuomášuhttin Norrbottenis

Jielleváris, Johkamohkis ja Julevus gávdnojit mánja dáidaga máilmmibeakkálmasas Britta Marakatt-Labbas, maid sáhtta jagi birra oaidnit. Dát fuomášuvvojit čájemiiiguin ja vázziimiiguin dáidagiid lusa, vásihan dihte daid doppe gos dat leat.

Jiellevárri

Lávvardat guovvamánu 1.b.

13.00 Álbmotviesus ja Kunskašusetis

Jielleváris leat earenomáš dáidagat, guollenáhkis ja ođđa almmolaš dáidda Kunskašusetis. Oassin Polarvinternattenprogrammas, ovtasbargu Álbmotviesuin ja Párkkain, ja Jiellevári gielddain.

Johkamohkki

Lávvardaga guovvamánu 8. b.

10:00 Ájttas—Ruota Duottar- ja sámedávvirvuorká

Dávvirvuorkkás lea liidni guldanlanjas, sággamat ja gásttagári liinnit. Sámiskuvllas, dearvvašvuodaguovddážiis ja gielddaviesus leat maiddái dáidagat. Johkamohki márkaniid oassin, ovtasbargu Ájttiin ja Sámiskuvllain. Bileahhta, mii máksá 60 ruvnnu gáibiduvvo (oastin seamma beaivvi Ájtte vuostáiváldimis).

Julevu

Bassi guovvamánu 23. b.

**14:30 Čoahkkaneapmi Vistet Pasieantahoteallas, Sunderby
buohcciviesus, dan manjel guossástallan Björkskatan
dearvvašvuodaguovddážiis**

Dáppe leat sággamat sullii 1990 rájis gitta 2010 rádjái. Ovttasbargu
Norrbottna Regionnain. Ilmmuheapmi dáiddaovddideaddjái Silvia
Colombo: silvia.colombo@norrbotten.se

Oassin *Guorrat násttiid luottaid—Britta Marakatt-Labba sággon
máilmmi* Kin dáládaidaga dávvirvuorkkáin, Gironis golgotmánu
23. b. 2023—njukčamánu 16. b. 2025.

Kolofona

Kin dáládáidaga dávvirvuorká, Kristallen gávpotviessu
Stadshustorget 1, 98130 Giron

Bargit

Agneta Andersson, gaskkusteapmi
Emma Pettersson Juntti, doaimmaheaddji, koordináhtor,
gaskkusteapmi
Ilnur Mustafin, tehnikkar
Judith Schwarzbart, nubbi hoavda
Maija Melchakova, hálldahus
Maria Lind, hoavda
Märta Öringe, čoakkáldat, gaskkusteapmi
Paulina Sokolow, gulahallan
Rickar Nutti, ekonomi
Dávvirvuorkáguossoheaddjit: Lena Rydström, Lloyd Jarlemyr, Ida-
Maria Svonni, Viveka Englander, Tova Söderberg, Ivar Vrijman, Alla
Belova ja Carola Kalla
Grafiikka: Marina Sergeeva
Hábmen: Justin O'Shaughnessy, Jude O'Shaughnessy

Kin visuála suopmana leaba dáiddarat Inga-Wiktoria Påve ja Fredrik
Prost ráhkadan ovttas gráfalaš hábmejddjiiguin Johanna Lewengard
ja Benedetta Crippa

Oslo Nationálamusea dáidagii, arkitektuvrii ja hábmemii dat
vuos vuolgahii čájáhusa, gos dat lea leamaš oaidnin ládje 2024
giđa ja geasi, ovttasbargun Kin dáládáidaga dávvirvuorkkáin
Gironis, ja Moderna Museain Stockholmmas. Čájáhus Kinas lea
ođastahttojuvvo ja gohčoduvvo *Guorrat násttiid luottaid—Britta
Marakatt-Labba sággon máilmmi*.

Guorrat násttiid luottaid—Britta Marakatt-Labba sággon máilmmi
golggotmánu 23. b. 2024—njukčamánu 16. b. 2025.

Kin dáládáidaga dávvirvuorká lea Norrbottena
leanadáiddadávvirvuorká. Dávvirvuorká rahppui 2018:s, ja dan
ovddasvástideaddjit leat Norrbottena regiovdna ja Girona gielda.

